

Temeljem članka 112. stavak 13. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (*Narodne novine*, broj 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 2/07 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14 – Odluka i Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske i 60/15 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske), Etičkog kodeksa Odbora za etiku u znanosti i visokom obrazovanju i članka 51. vezano uz članak 81. Statuta Instituta za migracije i narodnosti od 16. prosinca 2013. godine, Upravno vijeće Instituta za migracije i narodnosti na 13. sjednici održanoj 2. studenoga 2015. godine, donijelo je

ETIČKI KODEKS INSTITUTA ZA MIGRACIJE I NARODNOSTI

Preambula

Institut za migracije i narodnosti (u daljnjem tekstu: Institut) savjesno i dosljedno ispunjavajući svoju društvenu misiju, promičući i unaprjeđujući znanstveni integritet i slobode, s ciljem promicanja načela etičke i profesionalne izvrsnosti u svim područjima svoga rada, donosi Etički kodeks Instituta za migracije i narodnosti (u daljnjem tekstu: Etički kodeks).

Ovaj dokument, zasnovan na smjernicama Etičkog kodeksa Odbora za etiku u znanosti i visokom obrazovanju Republike Hrvatske, predstavlja skup etičkih načela i standarda kojima se štite i promiču prava i slobode, uređuju ljudski i profesionalni odnosi između zaposlenika Instituta, odnos zaposlenika prema matičnoj ustanovi, prema drugim pojedincima i ustanovama u sustavu znanosti, prema sudionicima u istraživanjima Instituta te prema znanstveno-stručnoj i široj javnosti.

Odredbe Etičkog kodeksa ni na koji način ne ograničavaju ljudske, profesionalne, intelektualne i akademske slobode zaposlenika Instituta, nego utvrđuju minimalne standarde profesionalnih i ljudskih odnosa temeljenih na odgovornosti i poštenju.

Primjena ovog Etičkog kodeksa pretpostavlja dobru namjeru i poštenu prosudbu.

I. TEMELJNA NAČELA

Članak 1.

Institut u svome djelovanju njeguje načela akademske odgovornosti, ujedno promičući najviše etičke i profesionalne vrijednosti – poštenje, akademsku izvrsnost i slobodu, međusobno uvažavanje i ljudsko dostojanstvo, osobnu odgovornost i odgovornost ustanove.

Članak 2.

Etičkim kodeksom ne propisuju se prava, obveze i odgovornosti osoba ni postupci koji bi nadomještali građanske, kaznene, upravne ili stegovne (disciplinske) postupke uređene pravnim propisima ili normama ustanova u području znanosti.

Članak 3.

Odredbe Etičkog kodeksa primjenjuju se i na osobe koje nisu zaposlenici Instituta, ali kao vanjski suradnici sudjeluju u radu i djelovanju Instituta ili su naručitelji i/ili korisnici usluga Instituta.

II. ODNOS PREMA MATIČNOJ USTANOVI I JAVNOSTI

Članak 4.

Zaposlenici Instituta dužni su u svom znanstvenom i stručnom radu, u ispunjavanju svih preuzetih obveza prema matičnoj ustanovi, drugim ustanovama u sustavu i javnosti te u međusobnom ophođenju ponašati se odgovorno, pošteno, savjesno i vjerodostojno, pridržavajući se najviših etičkih standarda.

Članak 5.

Svi znanstvenici dužni su se pridržavati svih pravnih propisa i pravnih postupaka vezanih uz njihove obveze kao članova znanstvene zajednice.

Članak 6.

U ispunjavanju svih svojih obveza prema Institutu, drugim ustanovama u sustavu i prema javnosti zaposlenici su dužni izbjeći financijski i vlasnički sukob interesa, sukob interesa prema matičnoj ustanovi te sukob privrženosti.

Članak 7.

U svim javnim istupima od zaposlenika Instituta očekuje se da ne narušavaju ugled Instituta te da ne dovode javnost u zabludu predstavljanjem vlastitih stajališta kao službenih stajališta Instituta.

Zaposlenici i izvan radnog vremena trebaju čuvati dignitet Instituta kao javne ustanove.

III. ODNOS PREMA KOLEGAMA I SURADNICIMA

Članak 8.

Svi zaposlenici u Institutu dužni su u međusobnom odnosu i prema drugim kolegama iz

znanstvene zajednice poštovati međusobno dostojanstvo, ponašati se civilizirano, bez predrasuda i diskriminacije i rukovoditi se načelima objektivnosti, nepristranosti i tolerancije.

Članak 9.

U Institutu je neetična svaka vrsta uznemiravanja (neposrednog i posrednog) koje se temelji na religijskoj i etničkoj pripadnosti, jeziku, rasi, spolu, spolnoj orijentaciji, životnome stilu, imovinskom stanju, podrijetlu, obiteljskom i bračnom statusu, trudnoći, obiteljskim obvezama, godinama, invalidnosti, tjelesnom izgledu, političkom opredjeljenju i zdravstvenom stanju.

Uznemiravanje podrazumijeva svako neprimjereno ponašanje koje ima za posljedicu povredu osobnog dostojanstva, ometa obavljanje radnih obveza ili smanjuje kvalitetu života osobe prema kojoj je usmjereno, odnosno koje pridonosi stvaranju neugodnih radnih i obrazovnih okolnosti, dovodi do zastrašivanja, vrijeđanja i ponižavanja.

Članak 10.

Znanstvenici trebaju poštovati osobno i profesionalno dostojanstvo kolega te se brinuti o njihovom znanstvenom razvoju. Treba poticati njihovo napredovanje i osamostaljivanje.

Mentorski odnos mora počivati na međusobnom uvažavanju i poštovanju intelektualnog vlasništva i drugih prava ostvarenih tijekom znanstvenog rada u okviru tog odnosa, bez iskorištavanja nadređenosti mentorskog položaja.

IV. ODNOS PREMA ZNANSTVENOM I STRUČNOM RADU

Članak 11.

Znanstveni i stručni rad zaposlenika Instituta provodi se u skladu s najvišim etičkim standardima, u skladu s međunarodno prihvaćenim standardima znanstveno-istraživačke odgovornosti, te u skladu s najvišim standardima znanstvene čestitosti i kolegijalnosti, pod kojima se podrazumijeva:

- da su zaposlenici Instituta kompetentni u području svoga rada i da se znanstvena istraživanja i objavljivanje rezultata znanstvenih istraživanja provode u skladu s gore navedenim standardima;
- da se međusobni odnosi zaposlenika Instituta temelje na uzajamnom poštivanju, povjerenju, suradnji i razmjeni mišljenja i informacija o svim stručnim i znanstvenim pitanjima, te da svi zaposlenici imaju pravo na jednak pristup relevantnim informacijama i uporabi javno financirane opreme i materijala;
- da se svi sudionici istraživanja u najvećoj mogućoj mjeri unaprijed upoznaju sa svrhom i ciljevima istraživanja, načinom pohrane i čuvanja podataka, očekivanom uporabom podataka, te mogućim koristima i štetama, ili neugodnostima koje bi sudionici mogli imati u vrijeme istraživanja, ili nakon njega, od istraživača se očekuje da unaprijed

procijeni moguće štetne, stresne i nelagodne fizičke i emocionalne učinke istraživanja na ispitanike te pripremi strategiju postupanja;

- da se u najvećoj mogućoj mjeri, osim kada to okolnosti i metodologija istraživanja opravdano ne dopuštaju, teži osigurati obaviješteni i dragovoljni usmeni ili pismeni pristanak svih sudionika istraživanja, uključujući osobe koje su u posjedu traženih podataka, ili im omogućuju pristup, ili imaju druge interese koje bi istraživanje moglo ugroziti, te da se u slučaju istraživanja s osobama koje još nisu stekle pravnu sposobnost (ili su je izgubile) dobije pristanak zakonskog zastupnika;
- da se istraživanjem ne narušavaju sigurnost i dostojanstvo sudionika istraživanja, a da se tajnost i anonimnost podataka o njima osiguraju u skladu sa stavom i procjenom istraživača ili sudionika istraživanja, te da se nastoji preduhitriti svaka moguća zlouporaba podataka proizašlih iz istraživanja;
- da svi sudionici istraživanja pristanu na uporabu uređaja za snimanje slike i/ili tona, da istraživači prije snimanja razgovora sa svim sudionicima istraživanja i detaljno pojasne njihovo pravo na reviziju ili povlačenje dijela izjave ili izjave u cjelini;
- da se odustane od istraživanja u slučaju da se njegova provedba, unatoč svim mjerama koje su se poduzele da se to spriječi, kosi s etičkim obvezama istraživača, te da se omogućiti odustajanje bilo kojeg od sudionika u istraživanju;
- da se građa koja se prikupila znanstvenim istraživanjima pohranjuje, čuva, obrađuje i koristi tako da se spriječi gubitak i uništenje građe, kao i pristup nepozvanih, razotkrivanje povjerljivih i tajnih podataka ili moguće zlouporabe najmanje tijekom 10 godina od završetka istraživanja, te da će nakon objavljivanja rezultata istraživanja sva građa biti dostupna na uvid, u razumnim okvirima;
- da je sva obrada podataka proizašlih iz istraživanja vjerodostojna i u skladu sa znanstvenom metodologijom, i da objavljeni rezultati istraživanja i interpretacija građe ni u najmanjoj mjeri ne sadrže izmišljene, krivotvorene ili plagirane podatke, ideje, postupke ili navode;
- da su autori i koautori objavljenih znanstvenih djela sposobni braniti njihov intelektualni sadržaj, te da su sudjelovali u razvoju ideje i/ili izradi koncepcije i/ili metodologije istraživanja, u prikupljanju i/ili obradi i/ili interpretaciji podataka te u pisanju i/ili reviziji teksta znanstvenog djela;
- da se u objavljenim znanstvenim djelima na odgovarajući način navode svi izvori podataka koje su prikupile, interpretirale i objavile druge osobe, skupine ili ustanove, te da se spominje sudjelovanje u istraživanju osoba koje su mu značajnije pridonijele, a nisu autori znanstvenoga djela;
- da se u skladu s dobrom praksom autorstvo znanstvenog djela ne poklanja, da se ne navodi autorstvo osobe koja za to nije dala svoj pristanak, niti da se iz popisa autora isključuje osoba koja ispunjava uvjete koautorstva;
- da se jedan znanstveni rad ne publicira više no jednom (osim uz izričito odobrenje redakcije publikacije i uz naznaku publikacije u kojoj je prvobitno publiciran), da se rukopis znanstvenoga rada ne šalje istodobno na recenziju ili objavljivanje u više od jedne znanstvene publikacije, da se o stanju vlastitih radova („u tisku“ ili „prihvaćen za

objavljivanje“) ne izvještava iskrivljeno i neistinito, te da se izvori i literatura u znanstvenome djelu ne navode namjerno krivo ili naklono;

- da se sav stručni i znanstveni rad obavlja u skladu s najvišim ekološkim normama, sukladno propisima Republike Hrvatske.

Članak 12.

Razlike u mišljenju i zablude, koja se može obrazložiti, ne smatraju se povredom etičkih standarda i standarda znanstvene čestitosti.

V. ZNANSTVENO NEPOŠTENJE I PRIJEVARA U ZNANOSTI

Članak 13.

Radnje koje su u suprotnosti s pravilima odgovorne provedbe istraživanja i koje se određuju kao znanstveno nepoštenje i prijevara su:

- izmišljanje – izmišljanje podataka ili rezultata i njihovo bilježenje ili objavljivanje;
- krivotvorenje – zlouporaba materijala istraživanja, opremom ili postupcima te mijenjanje i naknadna manipulacija izvornim podacima ili njihovo neutemeljeno ispuštanje iz analize (primjerice, radi drukčijeg, tendencioznog prikazivanja rezultata);
- plagiranje – prepisivanje ili preuzimanje ideja, riječi, misli i rezultata drugih autora i prikazivanje kao vlastitih ili novih;
- onemogućavanje rada drugih znanstvenika, znanstvenih skupina i sl. i to namjernim oštećivanjem ili uništavanjem materijala, opreme ili podataka;
- istodobno slanje rukopisa znanstvenih radova na recenziju ili objavljivanje u više časopisa, osim ako je to službeno drukčije regulirano;
- zlouporaba autorstva (poklonjeno autorstvo, podmetanje autorstva i brisanje autora);
- namjerno krivo ili s naklonošću citiranje literature;
- neistinito i netočno obavještavanje o stanju vlastitih radova;
- skrivanje sukoba interesa i privrženosti.

VI. ODNOS ZAPOSLENIKA PREMA ZAINTERESIRANOJ JAVNOSTI I KORISNICIMA USLUGA

Članak 14.

Zaposlenik postupi profesionalno i nepristrano prema zainteresiranoj javnosti i korisnicima usluga, u skladu s načelima javne službe i u skladu s interesom javnosti.

Članak 15.

Zaposlenik postupa jednako prema svima, bez diskvalifikacije, diskriminacije ili povlašćivanja po bilo kojoj osnovi. S posebnom pažnjom zaposlenik postupa prema osobama s invaliditetom ili drugim osobama s posebnim potrebama.

VII. ODGOVORNOST USTANOVE**Članak 16.**

Institut promiče standarde izvrsnosti, autonomije i zakonitosti znanstveno-istraživačkog rada.

Članak 17.

Institut je dužan svakom istraživaču omogućiti pravo na pristup relevantnim informacijama, poštujući važeće propise.

Članak 18.

Institut će osigurati svakom zaposleniku upoznavanje s odredbama zakonskih propisa navedenih u zaglavlju ovog dokumenta, Statutom i drugim normativnim aktima Instituta.

Članak 19.

Institut ima etičku odgovornost dosljedno provjeravati pridržavaju li se zaposlenici i drugi suradnici pravila propisanih Etičkim kodeksom Instituta.

Članak 20.

Institut skrbi o poštivanju načela Etičkog kodeksa biranjem Etičkog povjerenstva Instituta.

VIII. SUKOB INTERESA I PRIVRŽENOSTI**Članak 21.**

Sukob interesa postoji kada djelovanje člana znanstvene zajednice uključuje postojanje sukoba osobnih interesa i obveza prema Institutu.

Sukob privrženosti je pojava u kojoj postoji djelovanje ili zaposlenost koja ograničava obavljanje radnih obveza i odgovornosti preuzetih od matične ustanove.

Neetičnim se smatra svaka izvaninstitutska djelatnost koja može nepovoljno utjecati na profesionalne obveze i znanstveni rad istraživača.

Svaki sukob interesa i privrženosti treba podnijeti na uvid Institutu na procjenu, tako da ih se može, u razumnoj mjeri izbjeći i nadzirati.

IX. ETIČKO POVJERENSTVO INSTITUTA

Članak 22.

Etičko povjerenstvo Instituta (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo) brine se o provedbi i poštivanju Etičkog kodeksa, daje tumačenje Etičkog kodeksa i provodi postupak utvrđivanja povrede Etičkog kodeksa.

U postupku utvrđivanja povrede Etičkog kodeksa Povjerenstvo može zatražiti stručno mišljenje od drugih tijela koje se bave etikom izvan Instituta.

Članak 23.

Članove Povjerenstva predlaže i imenuje Znanstveno vijeće Instituta.

Povjerenstvo se sastoji od tri člana iz redova znanstvenika, od kojih su dva člana znanstvenici iz Instituta, a jedan je vanjski.

Povjerenstvo ima predsjednika kojeg biraju članovi Povjerenstva između sebe.

Mandat članova Povjerenstva traje četiri godine i oni mogu biti ponovo birani.

Povjerenstvo može donijeti poslovnik o svome radu kojim se pobliže uređuju pitanja koja nisu regulirana ovim Etičkim kodeksom.

Članak 24.

Povjerenstvo je dužno ocijeniti i osuditi svako postupanje protivno načelima ovog dokumenta i iznaći način za rješavanje eventualnih profesionalnih i međuljudskih konflikata.

Povjerenstvo prilikom podnošenja prijedloga znanstvenih projekata ocjenjuje njihovu sukladnost s utvrđenim međunarodnim, nacionalnim i institutskim etičkim standardima.

Članak 25.

Povjerenstvo odlučuje o kršenju Etičkog kodeksa na vlastitu ili na inicijativu zaposlenika Instituta, odnosno svake osobe koja tvrdi da je došlo do kršenja Etičkog kodeksa Instituta.

Zahtjev za pokretanje postupka pred Povjerenstvom mora biti u pisanom obliku s obrazloženjem, a podnositelj ga može podnijeti i anonimno.

Povjerenstvo je dužno najkasnije u roku od dva mjeseca od dana zaprimanja zahtjeva za pokretanjem postupka očitovati se o zahtjevu.

X. ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 26.

Potpisivanjem ugovora o radu zaposlenik prihvaća Etički kodeks Instituta i obavezu djelovanja i ponašanja u skladu s njime.

Članak 27.

Izmjene i dopune Etičkog kodeksa provode se po istom postupku kao i pri njegovu donošenju.

Članak 28.

Donošenjem ovog Etičkog kodeksa izvan snage stavlja se Etički kodeks znanstvenika u Institutu za migracije i narodnosti od 15. studenoga 2010. godine (KLASA: 003-08/10-02/28, URBROJ: 09-10-89).

Članak 29.

Ovaj Etički kodeks stupa na snagu osmoga dana od dana objave na oglasnoj ploči Instituta i objavljuje se na službenim internetskim stranicama Instituta.

KLASA: 003-05/15-02/04

URBROJ: 08-01/01-15/1

Zagreb, 2. studenoga 2015.

Predsjednica
Upravnog vijeća Instituta

Gabrijela Bagarić

Gabrijela Bagarić, mag. iur.

Utvrđuje se da je Etički kodeks objavljen na oglasnoj ploči Instituta dana 18. studenoga 2015. godine i da je stupio na snagu dana 26. studenoga 2015. godine.

v. d. ravnateljice Instituta

dr. sc. Sonja Podgorelec